

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. Baking 4.
 Tilleggsspørsmålnr.
 Emne: Baking
 Oppskr. av: Ann Sarsen
 (adresse): Esneim P.O.

Fylke: Oslo
 Herad: Spisleroy
 Bygdelag: Hovin
 Gard: Hellerud
 G.nr. 80 Br.nr. 173

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Bisc - og
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Av småller fantes her etter prøken
 Wilnes opplygget 1779 - 24 mes 34 par
 kværstein. Desuten 6 sikt. -
 Av de 34 par var 7 for emaling av smalt
 og grøyn. Her fik de bygging folk smalt
 sit korn, men det var bare et sted
 det var åkjens vann, alle de andre bare
 brukte i flommen høst og vår. -
 Handkorne fantes i gammel tid nok
 sakt på tre gårds, og de se enda ingen
 sjeldent. å få se dem, men de gik var
 av bruk for langt inn på 200 år siden, - når
 en rinter emaling av smalt. -

Malinopmåerne var:

1. Stråpning - grov emaling
2. Sammaling - nok fin men såem smalt med
3. Skruing - kornet gik da først gjennom grøynkorn
for de blei sammalt
4. Sikking - for rugg, bygg og hvete.
- Klist blei da ved sikkeduken skillt
fra finmjølet. Klist oftest brukt
til dype for.

Det var "vaggarna" - de finkste, som
blei smalt til mjøl. -
 x1-agnen. -

2

Av mælles er her idag bare en - Mælles
uithelt modrene mælle. - Mjølkaliteten -
fintreken har fulgt (har fulgt) utviklingen.

2. Om sikting av hvitmjøl og saes - kan
vanskelig avans på da det var eksistent
mælles her så lang tid med sigte, -
men jeg minnes far fortalt at den
tid de spise med håndkornum skulle
de ha brukt drøpstrang i de trukk.
- De grove mjølet - klist oftest brukt
i lårfor. -

3. Nymøli mjøl best i baking. -
De er alen. å ta inn bakermjøl kvellen
for - isøe vintertid når de er kald. -

4. Grøn - " De fanns etter særeine
som sia att få guds grøn i tuisi. -

5. Bagstekingene som det for fantes
mange av i hus bygde og sin utførelse.
Det var dengang alen. at de var to
gange hvert år på gården. - Høst
og vår. - Og da blei det bakt særeine
slik at det rakk de nesten gong. -
Eukelli. av de flesteste baktstekingene
singe - de som kunne bakte de finnest
spredeste trisfladbrød var reist navn.
qitun og kinnubli brukt i flere bygder
Var de to om baktstekingene den
ene ut leiven den andre hadde å
posse steiken og laga "Kuo" -
brødsreign. Av brødsreign var det:
1. Havrebrød - av havremjøl - stress
2. Tinnubrød - " bygumjøl (eller røymjøl)
- eller blanding

3. Ertebrød - bl. av bygg og erternjøl brukt til spekemat.

4. Mäljbrød - av rugmel blanding - brukt til jule og nykårsbrøden. -

5. Lepse. - laget av blanding av bygg - rug. -

Alle disse brødslag stekes på fakk.

6. Likisa-Suppe. -

Denne krummes lages av alle slags mjøl tilsett poteter. -

Blandingsforhold mellom mjøl og vann, avhenger av mjølets egenskaper - hvor mye det bløtner - derfor er det helt en sjønnsak - slik, at deigen er passer fast. -

6. Orustbrød - Kaki, som nu er det ene kjendte, og nærmest har vært det de siste 50 år - har vært brukt her i omkring 150 år. For alen. brukt av rugmjøl, nu i den senere tid av hvitmjøl - riktigt hvitmjøl.

Sjeldnen grovpet hvit. -
Vorterkake som for høst med i, forma til gravøl og trylleis blei bakt av rugmjøl tilsett vorter. -

Altså det gjelder for flatbrødsdeigen blanding forholds vann - mjøl, - gjelder også for orustbrødsdeig. -

Orustbrødsdeigen, "sattes" uten kvellen for bakesdagen eller tidlig om ettermorgnen tilsattes gjer, - nu pusses. For gammel tid sündig - eller skap fra "gangstakken". -

4

Deigen sto så noen timer til
hevning for bakningen Tok til.
Så blei brøtene bakt sto litt til
hevning for de kom inn i bakerovnen.
Disse var for i tia alen. på vox gjød.
nu brukes slike ovnen i konfirmer
som oftest. -

Saugstakken (blei) var en kjend
kavle av lauvvirke. Umer-brøyg-
ningen blei den vekselsvis dyppet
i Ojerkarut (öllet) så rullet i
mjöl, förket lit for så igjen at gjenta
dit samme til den hadde fått et
tykt belag. Av dette skaldes det
litt av, blottet opp og tilsatte brød-
deigen - eller de hadde skoven igjen
i brødmelen fra forrige bakst, -
eller de gjentte sündig - dekkings-
opbevarer i mjöl til neste bakst. -
Noe serlig forskjil på ovnsbröd er
det som nogle bare tilagjel og pistet
som de hette - de stön häitid v. -
Heller fra etke finnes de mange slags
bröd eller avvikende navn - om
säker det efter opskrift fra kakeboks.

7 Esjeströn er et ukjent navn -
men det tenner nok at de finnes
sua kaker i kakeboksen til husmora
"på vora" om det skulle komme
noen. -

8. Glokake har jeg liest vert brukt; men framgangsmaaten ved stikning kan jeg ikke gjøre rede for. -

9. Ar flatbrød bakes: Alen harrebrød av skans havre
 eller serie skilmas | Tinnbrød byggmel
 på flatbrød for hjem og | Ertbrød - blanding av bygg og mel
 husbrød sines de ette | Mølbrød - " - bygg og mel
 a ha vært. - men tinnbrød | Leps - men den blei brukt.
 og ertbrød var over sin ti
 drøgtidbruk, - og mølbrød de jule og nyttårskvellen. -

10. Knekkbrød ette brukt her. -

11. Leiv sine en om de riktige la same, og de samme kaller vi brødliven når den er stekt. Brød kaller vi kakū - kakua - kakūskive.

12. Leps har vært like brukt, mens lompfi for var alen. ret som det var - bakt. I kakū stampa poteter og bygg, rug eller havremjøl og stekt på Fakka eller ommeu.

13. Flatbrød, aleri brette men lepsa blei brette fire ganger $\ominus$ - $\cup$ - Δ - Δ . Leiven de lepsa blei brette på Fakka.

14. Esjer pek di på gangstokken - en

15. rime karer på laivis som de var, selv is dyppe i gangkare, - når de trygga il - og så rulle den i mjøl. Slik hållt di på de del blei et tykt lag på gangstokken og så konger di den opp til Firk. Når di så skulle bake skar de nor på gangstokken som de blaita opp og brade i kakūseim. Eller di brukt suring - ditlump som de hadde gjort fra forige bading som de så blanda i seien. Gang - sa bestan. Idg gamle folk om gjør. -

Skulle vosterkaku bakas - den bli brukt i Foinn - måtte di ta mel og laga voster og ha i seien. -

li lita kuse
Sündeig var mest brukt - - den
blei gjønt i et kjøle (og) lagt i mjøl
men måtte ente frier. -

16. Når ti drien var faki de bakiog -
ja se de - de så luv neste kjerring
uten prøving. Ho så (me i gong) uten
"han gikk" eller i

Pjorbrød - kaku han vært brukt her
daglig de siste 70 år. For den tid var
flatbrød mye mer i bruk, nu er det
snart ingen som kan baki det, eller har
tid de det. -

17. Gaisling blei nesten bestausg brukt
når ti brukt sündeig) for at de skulle
have sei bere ^{kakia}

18. Mjunn. -

19. Kakia blei stekt i bakerovnen. Den
var smurt ut sia på peisba - kjøken
eller helst i briggkåsen der slike famus

20. Vel sjelden, men de kente nokk. -

21. Bakkeris var finkløvs favarvis. De bruk
de helst to ellingar for kakia kom i
omonen. fipri stikking, men så bare
en elling de andre stikking. Når ti
om, en var pass, var de prøide de en
me mjøl (blei brant staks de kom inn i
om, en) eller de "kjusi" de me kanda.
(skanssak)

22. Sopa" var ei stong som det vis skrue
innæling var faste fast en stor dott
me bjørneonäsä te, og deama var brukt
de feising av bakerovnen. All årka
måbli rett. Sopa var dypa i vann
for briken. Grovt mjøl var brukt
for å drive rimmervarmen - kasta inn for
hoå blei salt inn. Brak av kalu - rikjunt. -

Etter baksten blei ved til neste gangs elling
kasta inn de tokk. -

fillt 1864. 24 x

Olava Abrahamson Glenn kunne fortelle at mor
Vrangen bestausig bakke kakü mellom To
takker - å ingen hadde så ge kakü som henne.
Takkene blei lagt opp i peisen på transjerna
mellom innere og övre takke blei det lagt
mürstein rundt kanden. Etter oppbedingen
blei så tröa lagt mellom takkene og glöve
blei lagt opp på den övre takke for å holde varmen.
Brök på gripe i kjemnt. -

25

Gristing av bröd mijs brukt för den tid
särdeij var alen. När varmen i omomen
var bleunt over, blei glöve kara de
To sjer og tröa lagt på tröspaen og
hållt inn i omomen si ti for å heve
sig. Blei så ten ut igjen, satt toh
me en feia omomen og så satt inn
de steiking. - Andre bröke grislever
me. De kasta inn på glöve noen
spilrer för de hållt tröa inn i omomen.
Grislebrö - blei det kall. -

26 - 27 i kjemnt. -

28 Alen. baker lxx vete. Kakükitta slo på
bua (eller i för kjeller) Bröd - vöterkakü -
frä julebaksten blei gjömt i kördängen
de väranna. Plaukaren skulle da sitte
på plaugstyre å ita opp ei skive på det
bröe. ja bestene skulle en ha en bit ellers
gjikk di frätt i väranna. -

29 Te jül skulle lxx unge bake sin büll -
like bröd. Höner - figurer - blei lagt og satt
på. - Stempler i kjemnt.

30 - 31 - 32 i kjemnt. - -

- 33 Vappe, goro - (Kronkake)
 Karve alen. brukt i grislebrød. -
 Palebr omix brukt i brød iinner side
 kriger. Surogat for mjøl ukjent. -
 Paleblompe omix brukt - stekt på Fakke
 eller på ovnen. -
- 34. Min far som kunne minnes krigen
 1809-14 hadde aldri ^{gitt} brukt barkbrød, men
 de blei nok dengang brukt av onange
 eller de ho kunne fortell. Seivere etter
 35 brukt her over. Bakt av alen ^{og korn} skulle vara
 best. Blei tatt om våren. Tørka og maalt
 mjøl. - Den nevnte alen oske har
 enkelte her brukt de bakt. -
- 36. Nae om brukt for borkmjøl ukjent.
- 37. Sprøtt blei nok etter barkbrød rekna
 for å vera. - "Du ga sng iinner bringa
 og hart liv," var om tre, e. -
- 38. Ukjent. -
- 39. Bortom så bli ai brukt i svenske
 40. krigen 1814. Kakt og hat i brød eller
 i annen mat. -
- 41. Ukjent. -